

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра методології та методів соціологічних досліджень

РОБОЧА ПРОГРАМА
ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА
для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 Соціологія
освітній рівень магістр
освітня програма соціологія
вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання денна
Навчальний рік 2021/2022
Семестр 3
Кількість кредитів ECTS 9
Мова викладання, навчання та оцінювання українська
Форма заключного контролю диференційований залік

Викладачка: доц. Елліанна КОВТУНЕНКО

КИЇВ – 2021

Розробник: Елліанна КОВТУНЕНКО, кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри методології та методів соціологічних досліджень факультету соціології

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри методології та методів соціологічних досліджень

 (підпис) (Власне ім'я, ПІВВИЩЕ)

Протокол № 13 від «31» серпня 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол від «31» серпня 2021 року №1

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

1. Мета практики – набуття студентами практичних навичок організаційної роботи та досвіду дослідницької і аналітичної роботи, необхідних для вміння працювати в дослідницькому проєкті та організувати процес соціального дослідження в повному циклі, а також надавати аналітичні послуги замовнику соціальних досліджень.

2. Попередні вимоги до проходження виробничої практики:

1. *Знати* соціологічну теорію.
2. *Володіти* основними методами соціологічних досліджень та аналітики
3. *Знати* теоретичні основи соціологічних досліджень, оцінювання та соціологічного супроводу соціальних проєктів.
4. *Вміти* читати документи, працювати з соціологічними даними, оцінювати соціальні наслідки, формувати аргументовані судження.
5. *Мати навички* пошуку та вибору відповідної інформації, використання методологій та концептуальних засад соціологічного аналізу; дискутувати, представити і обговорювати власну позицію обраної актуальної проблеми

В ході виробничої практики поглиблюються знання та закріплюються навички з таких дисциплін:

- Загальної спрямованості: Професійна та корпоративна етика.
- Науково-теоретичної спрямованості: Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності.
- Дослідницько-прикладної спрямованості: Новітні методи аналізу даних в соціології; Методи аналізу нечислових даних в соціології.

3. Анотація:

Виробнича практика є обов'язковим компонентом освітньо-наукової програми для здобуття кваліфікаційного рівня магістр з соціології за освітньою програмою «Соціологія». Практика має на меті підвищення наукового рівня, вмінь проведення самостійної наукової-дослідної роботи та є однією з основних форм зв'язку університету з організаціями, дослідницькими центрами та компаніями, які потенційно в подальшому виступають роботодавцями випускників факультету.

Програма практики – основний навчально-методичний документ для студентства та керівників практики факультету соціології. Програма розроблена відповідно до «Положення про проведення практики здобувачів Київського національного університету імені Тараса Шевченка», затвердженого розпорядженням ректора Київського національного університету імені Тараса Шевченка № 16 від «23» березня 2007 р. та «Положення про проведення виробничої практики студентів факультету соціології», затвердженого деканом факультету. Тривалість і термін проведення практики визначаються навчальним планом підготовки магістрів спеціальності 054 Соціологія.

4. Завдання

Перенесення студентством набутих теоретичних знань в площину практичної роботи; розвиток професійних та особистісних якостей, які необхідні для виконання прикладних дослідницьких завдань; набуття навичок безпосередньої співпраці із замовником дослідження; формування у здобувачів творчого та дослідницького підходів у професійній діяльності; опанування методів дослідження та аналітики у визначені терміни; розвиток навичок професійної соціологічної рефлексії.

Відповідно, спрямована на формування наступних компетентностей:

- зк10. Здатність працювати як автономно, так і у команді.

- фк5. Здатність застосовувати сучасні методи соціологічного аналізу соціальної реальності в професійній діяльності.
- фк9. Здатність застосовувати соціологічні знання, вміння та навички у міждисциплінарних дослідженнях.
- фк10. Здатність дотримуватися принципів професійної етики соціолога та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.
- фк11. Вміння використовувати новітні методи збору та аналізу соціологічної інформації для вирішення практичних завдань
- фк13. Здатність здійснювати соціологічний аналіз актуальних суспільно-політичних, економічних і культурних подій, процесів та явищ сучасності.
- фк16. Здатність до критичного аналізу закономірностей соціального, політичного, економічного і духовного життя сучасного суспільства
- фк17. Вміння професійно готувати усі види звітних документів за результатами соціологічних досліджень та наукові публікації

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці
Код	Результат навчання			
1	Знати основні методи соціологічних досліджень	Консультавання	Спостереження, звітний контроль	35
2	Вміти застосовувати методи соціологічних досліджень у вирішенні соціальних проблем та володіти методикою і технікою соціологічних досліджень	Консультавання, кураторство	Спостереження, контроль	35
3	Організація і презентація дослідницької роботи з проведення соціологічного дослідження.	Самостійна робота, консультавання	Презентація результатів проходження виробничої практики	15
4	Організація робочої дослідницької групи та робота в колективі	Консультавання, кураторство	звіт проходження практики	15

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	Програмні результати навчання			
	1	2	3	4
прн4. Демонструвати навички індивідуальної та командної роботи у процесі вирішення фахових завдань.			+	+
прн8. Застосовувати новітні соціологічні теорії та методи аналізу соціальних явищ та процесів.	+	+	+	
прн12. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі принципів професійної етики соціолога.		+	+	+
прн13. Застосовувати соціологічні знання, вміння та навички у		+		+

міждисциплінарних дослідженнях.				
прн17. Використовувати новітні методи збору та аналізу соціологічної інформації для вирішення практичних завдань	+	+		
прн19. Здійснювати соціологічний аналіз актуальних суспільно-політичних, економічних і культурних подій, процесів та явищ сучасності.		+	+	
прн22. Здійснювати критичний аналіз закономірностей соціального, політичного, економічного і духовного життя сучасного суспільства		+	+	+
прн23. Вміти професійно готувати усі види звітних документів за результатами соціологічних досліджень та наукові публікації	+		+	+

База практики. Виробничу практику студенти II року магістратури проходять на позауніверситетських базах практики – у провідних організаціях, що займаються соціологічною діяльністю, і з якими факультет соціології має відповідні договори чи угоди. Базами проходження виробничої практики виступають наступні установи: академічні дослідницькі центри та інститути; дослідницькі служби при міністерствах, відомствах, державних адміністраціях (міста, області); маркетингові, рейтингові компанії; ЗМІ, рекламні агенції, тобто установи, підприємства, організації, які мають належні умови для проведення практики та проводять соціологічні дослідження чи здійснюють розробки за напрямками, що відповідають тематиці та змісту магістерської програми за спеціальністю 054 «Соціологія».

В період підготовки наказу про практику керівник виробничої практики від факультету уточнює перелік баз практик, в яких на момент проходження практики студентами передбачаються соціологічні дослідження в активній фазі.

Для забезпечення практики студенти закріплюються за кафедрами-базами практики факультету соціології із призначенням їм наукових керівників відповідно із спеціалізацією та педагогічним навантаженням та наказом «Про проходження виробничої практики студентами освітнього рівня «магістр» факультету соціології».

Термін і форма проведення. У відповідності з навчальним планом факультету соціології проходження студентами виробничої практики передбачено протягом шістьох тижнів 3-го семестру з відривом від навчання.

7. Схема формування оцінки.

Всі завдання, які виконує студент-практикант, підлягають диференційованій оцінці з боку викладача, який здійснює керівництво практикою від кафедри та від керівника бази практики. Оцінки вносяться в щоденник практики викладачем-керівником практики від кафедри. Захист практики відбувається на спільній підсумковій конференції відповідних випускаючих кафедр факультету на основі усних виступів і презентацій та письмових звітів, складених студентами у відповідності до затвердженої програми. Кінцева узагальнююча оцінка затверджується факультетською комісією. В узагальнюючій оцінці враховується рівень виконання студентом завдань практики та зміст звітних документів і їх відповідність встановленим нормативам. Для цього:

- студенти готують звіти з практики не пізніше за два-три дні до призначеної дати захисту, погоджують їх з керівниками;
- під час захисту звіту студент має охарактеризувати особисто виконану роботу, критично оцінити здобуті навички, запропонувати і довести обґрунтованість та доцільність своїх пропозицій щодо її вдосконалення;
- при оцінці підсумків роботи студента-практиканта комісія бере до уваги зміст, хід його захисту та відгук керівника від факультету та керівника від бази практики; оцінка за практику вноситься до заліково-екзаменаційної відомості та до залікової книжки студента за підписом керівника практики (система оцінювання доводиться до відома студентів на початку практики її керівниками);

- студенту, який не виконав програму практики з поважних причин, підтверджених документально, може бути надано право її повторного проходження за індивідуальним графіком з фінансуванням всіх витрат на її організацію та проведення фізичними чи юридичними особами за окремим кошторисом;

- підсумки практики обговорюються на засіданні кафедри після її закінчення, а загальні підсумки підводяться на засіданні Вченої ради факультету;
- за загальними підсумками практики кожною кафедрою, факультет подає до навчальної частини університету письмовий звіт за встановленою формою. При оцінюванні письмового звіту студентів-практикантів враховуються:
 - правильність формулювань та відповідність теоретичним вимогам;
 - стиль викладення (логічність та наукова відповідність);
 - охайність оформлення звіту.

Диференційована оцінка за виробничу практику виставляється за результатами виконання програми практики та індивідуальних завдань, особисто виконаних студентом під час практики.

Результати практичної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою, враховуючи бали за всі різновиди робіт, а також за звіт з практики та його захист на кафедрах.

7.1 Форми та організація оцінювання студентів

Оцінка роботи практиканта під час Виробничої практики включає бали за такі види робіт:

п/п	Види робіт	Кількість балів	Хто оцінює
I	- відвідування запланованих зустрічей з керівником від кафедри, поточне звітування про роботу; - використання сучасних методів збору, аналізу, моделювання та обробки наукової інформації	Мінімум – 5 балів Максимум – 10 балів	Керівник від кафедри
II	- змістовність та якість виконання індивідуальних науково-практичних завдань	Мінімум – 25 балів Максимум – 40 балів	Керівник бази практики
II I	- рівень оволодіння практичними вміннями і навиками за спеціальністю - письмовий звіт про проходження практики	Мінімум – 12 балів Максимум – 20 балів	Керівник від кафедри
I V	- звіт на кафедрі та оцінювання підсумків	Мінімум – 18 балів Максимум – 30 балів	Члени комісії факультету

- підсумкове оцінювання – диференційований залік

7.2 Організація оцінювання:

1. відвідування запланованих зустрічей з керівником, поточне звітування про роботу – РН1, РН2, РН3, РН4 - впродовж усієї практики. використовання сучасних методів збору, аналізу, моделювання та обробки наукової інформації РН1, РН2– після першого тижня практики
2. змістовність та якість виконання індивідуальних науково-практичних завдань, РН1, РН2, РН3– після першого тижня практики.

3. рівень оволодіння практичними вміннями і навиками за спеціальністю, письмовий звіт про проходження практики – РН1, РН3 – останній тиждень практики.
4. звіт на кафедрі та оцінювання підсумків РН 1, РН 2, РН 3, РН 4 – по закінченні практики, в установлену наказом дату.

7.3 Шкала відповідності оцінок

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою
90-100	відмінно
75 ¹ -89	добре
60-74	задовільно
0-59	незадовільно

8. Структура практики.

Загальний обсяг – 270 год.

Завдання виробничої практики.

Під час проведення практики студенти-практиканти мають:

- ознайомитися зі специфікою роботи обраної організації-базы практики;
- розвинути навички і вміння інформаційно-аналітичної, дослідницької, діагностичної та консалтингової діяльності для вирішення актуальних проблем функціонування суспільства в сучасних умовах;
- закріпити вміння з написання аналітичних звітів за результатами проведеної роботи, а також формулювання висновків і практичних рекомендацій;
- набути навички організації роботи та безпосередньої праці в колективі під час організації та проведення емпіричного або аналітичного соціологічного чи соціального дослідження.

Під час проходження практики студенти-практиканти мають:

- ознайомитись зі способами організації дослідницької діяльності, методами та результатами досліджень бази практики;
- набути вміння адаптації теоретичних положень, методичного інструментарію, фактичного матеріалу для розробки програми власного дослідження та аналізу даних, необхідних для виконання кваліфікаційної роботи;

Перелік документів, які готуються в процесі проведення практики керівниками та студентами.

Головні документи виробничої практики визначають зміст навчального процесу на різних етапах проходження практики, основні вимоги до студентів-практикантів та містять форми контролю за їх виконанням.

До документів практики відносяться:

- наказ про виробничу практику ;
- положення проведення виробничої практики ;
- робоча програма виробничої практики;
- індивідуальні звіти студентів про проходження виробничої практики;
- звіти керівників виробничої практики від кафедр ;
- звіт керівника виробничої практики від факультету.

¹ Студенти, які отримують бал за проходження практики нижчий за 75 балів не можуть претендувати на присвоєння професійної кваліфікації 2442.2 – соціолог та 2442.1 – молодший науковий співробітник (соціолог).

Наказ про виробничу практику (Додаток 6) є основним документом, що визначає терміни та порядок проходження практики, базові кафедри, керівників практики від кафедр, місце проходження практики, розподіл студентів-практикантів між кафедрами та викладачами, форми відповідного контролю і звіту. Проект наказу надається факультетським керівником деканові факультету. Наказ про виробничу практику складається факультетським керівником після подання кафедрами витягів з протоколів, де вказані прізвища керівників практики від кафедр та закріплених за ними студентів-практикантів.

Протоколи відповідних рішень *кафедри* вміщують розподіл студентів між керівниками практики, оперативний контроль за проходженням практики, результати обговорення та оцінки індивідуальних звітів практикантів.

Індивідуальні звіти студентів-практикантів є основним звітним документом студента-практиканта. На основі усного звіту та письмового індивідуального звіту на захисті комісією факультету затверджується загальна оцінка за практику. Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми та індивідуального завдання. Форма звітності студента про проходження практики – письмовий звіт. Письмовий звіт разом з іншими документами подається на рецензування науковому керівникові практики від кафедри. У звіті мають бути відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, висновки та пропозиції.

Індивідуальний звіт містить:

- * Титульна сторінка звіту (зразок оформлення – Додаток 1).
- * Індивідуальний звіт з описом процесу проходження практики, з означенням особисто здобутих навичок та вмінь, в т.ч. аналітичну записку (Додаток 2);
- * Індивідуальний графік практики (Додаток 3);
- * Відгук керівника бази практики (Додаток 4).

Загальний звіт про проходження виробничої практики (Додаток 5) подається факультетським керівником деканові факультету у 7-денний термін після отримання та затвердження результатів оцінки практик на засіданнях кафедр.

9. Рекомендовані джерела:

Основна (базова):

1. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження / *вид. 2, доп.* – К., ІС НАНУ, 2007. – 320 с.
2. Паніотто В.І., Харченко Н.М. Методи опитування. – К., Видавничий дім «Кисво-Могилянська академія», 2017. – 340 с.
3. Радаев В.В. Как организовать и представить исследовательский проект: 75 простых правил. – М., 2001. – 204 с.
4. Темницкий А.Л. Учебное исследование по эмпирической социологии. – М., 2003. – 269 с.
5. Чурилов Н. Типология и проектирование выборочного социологического исследования (*история и современность*). – К.: Факт, 2008. – 366 с.

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ

КАФЕДРА _____

ЗВІТНІ МАТЕРІАЛИ
ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИСтудента(ки) магістратури
за спеціальністю 054 – «Соціологія»
освітньої програми «Соціологія»_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Термін практики з _____ по _____ 20__ р.

Керівник практики від кафедри

(науковий ступінь, вчене звання керівника)_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Керівник бази практики

(науковий ступінь, вчене звання керівника)_____
(прізвище, ім'я, по батькові)Звіт зданий на кафедрі _____
(дата)Захист звіту _____
(дата)

ОЦІНКА ЗА ПРАКТИКУ _____

Київ – 20__ р

Зразок
індивідуального звіту
проходження практикиІНДИВІДУАЛЬНИЙ ЗВІТ
ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИМагістр _____
(прізвище, ім'я, по батькові)База практики _____
(назва установи, кафедри)За час практики зроблено: (далі надається перелік індивідуальних завдань,
опис реалізації яких складає текстовий зміст звіту,
за напрямками:Збір та обробка даних;
Формування емпіричної бази дослідження.....;
Аналітична робота.....;
Організаційна робота.....;
Індивідуальні завдання).Практикант _____ / _____
Підпис ППКерівник практики від кафедри _____ / _____
Підпис ПП

Щоденник²
проходження виробничої практики
 студента(ки) 2 року навчання магістратури факультету соціології

Додаток 3

.....
 (П.І.Б.)
 за період з.....по.....201_ року.

Місце
 практики.....

Керівник практики від кафедри _____

Керівник бази практики _____

№ п/п	Дата	Зміст виконаної роботи	Завдання, пропозиції, побажання, ступінь складності завдання	Відмітка керівника бази практики про якість виконання роботи	підпис керівника бази практики

Підпис практиканта _____

Підпис керівника виробничої практики від кафедри _____

Підпис керівника бази виробничої практики _____

ВІДГУК
керівника бази практики

на роботу студента в рамках виробничої практики

.....
 (прізвище, ім'я по батькові)

Основні позиції:

1. Де проходив практику (в якій організації, установі)

2. Коли проходив практику (з якого і по який час) _____

3. Під чим керівництвом проходив практику (П. І.Б., посада керівників практики на місцях)

4. Ставлення студента до практики (інтерес до роботи, ініціатива, старанність, характер виконуваних студентом робіт, вміння застосовувати теоретичні знання на практиці, рівень оволодіння практичними навичками тощо).

5 Якість виконаної практичної роботи, ступінь проявленої самостійності у роботі, як засвоєно програмний матеріал практики, як оволодів практичними вміннями і навиками за спеціальністю

6. Рівень теоретичної підготовки (чітке розуміння суті обраної наукової проблеми, знання відповідного матеріалу, публікацій з обраної проблематики, недоліки в теоретичній підготовці практиканта, які виявились під час практики)

7. Повнота виконання студентом програми проходження виробничої практики

8. Рівень організованості та дисциплінованості, здатність до адаптації в нових умовах, вміння працювати в колективі, рівень комунікабельності.

9. Загальна оцінка (максимум 40 балів) _____

Дата (коли написана характеристика) _____

Печатка

² Щоденник складається у відповідності з календарним планом проведення практики. В щоденнику студент визначає зміст роботи, яку він виконував кожного дня.

Додаток 5

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Факультет соціології

НАКАЗ

« ____ » _____ 20__ р.

№ _____

ЗВІТ

Про проведення Виробничої практики студентів II року навчання ОР «Магістр» за спеціальністю «Соціологія» освітньої програми «Соціологія» факультету соціології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

1. Терміни проведення: дата місяць – дата місяць 20__ року.
2. Кількість студентів згідно наказу: __ осіб.
3. Кількість студентів, які проходили практику: __ осіб.
4. Кількість студентів, які не пройшли практику: __ осіб.
5. Бази практики: _____.
6. Оцінки за практику:
 - “відмінно” – __ осіб,
 - “добре” – __ осіб,
 - “задовільно” – __ особи,
 - “незадовільно” – __ осіб,
 - “не з'явилися” – __ осіб.
7. Пропозиції щодо вдосконалення організаційних питань проведення практики: __.
8. Пропозиції щодо вдосконалення змісту практики: __.
9. Загальна кількість керівників практики: __ осіб.

Керівник практики: _____ (ПІБ керівника практики по факультету)
підпис

Про проходження виробничої практики студентами факультету соціології спеціальності 054 «Соціологія» освітнього рівня «магістр» освітньої програми «Соціологія»

1. У відповідності з навчальним планом факультету соціології у 20__/20__ навчальному році провести виробничу практику студентів спеціальності 054 «Соціологія» освітнього рівня «магістр» освітньої програми «Соціологія» в період з дата місяць по дата місяць 20__ року з відривом від теоретичного навчання.
2. Практику проходять __ студентів. Для забезпечення практики закріпити студентів за кафедрами факультету соціології та призначити їм наукових керівників відповідно із педагогічним навантаженням.

Перелік студентів-магістрів спеціальності 054 «Соціологія» освітньої програми «Соціологія», яких направлено на практику:

№	Прізвище, ініціали студентів	Науковий керівник від кафедри
Кафедра ..		
1		
2		
3		
Кафедра ...		
4		
5		
6		

3. Відповідальність за навчально-методичне забезпечення практики покласти на кафедру ... (зав.каф. ПІБ).
4. Базами практики є _____.
5. Загальне керівництво практикою покласти на кафедру ... (посада, ПІБ).

6. Контроль за проходженням практики покласти на завідувачів кафедр, наукових керівників від кафедр та керівника практики по факультету.
7. Настановчі збори студентів провести *дата місяць* 20__ року о *час* (ауд. №__). Ознайомити студентів з порядком проходження виробничої практики відповідно до Положення про проведення практики студентів Київського національного університету імені Тараса Шевченка, затвердженого розпорядженням ректора № 16 від 23.03.2007 р. та програмою виробничої практики для студентів ОР «Магістр» спеціальності 054 «Соціологія» ОП «Соціологія», затвердженою Вченою радою факультету соціології. Крім того, ознайомити їх також з вимогами чинних норм про дотримання при проходженні зазначеної практики правил техніки безпеки.
8. Захист студентами виробничої практики провести у період з *дата місяць* по *дата місяць* 20__ року та заслухати звіти про проходження практики на засіданні кафедри.
9. До навчальної частини факультету подати звіт про результати проходження виробничої практики до *дата місяць* 20__ року.
10. Звіт про проходження студентами виробничої практики подати до науково-методичного центру організації навчального процесу до *дата місяць* 20__ року.

Проректор
з науково-педагогічної роботи

Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ

«ПОГОДЖЕНО»
Директор науково-методичного центру
організації навчального процесу

Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Проект наказу вносить:
Декан факультету соціології _____ *вчене звання, Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ*
підпис

Погоджено:
Науково-методичний центр
організації навчального процесу _____
(підпис)

Готувала/в _____ *посада, Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ керівника практики*
телефон (підпис) від факультету

Розіслати: Канцелярія – 1 екз.
Науково-методичний центр організації навчального процесу – 1 екз.
Факультет соціології – 1 екз.